

er jeg ganske vist for at holde paa Forældres og andre Vedkommendes Forpligtelse til at lade Børnene blive underviste. Naar de Herrer fra den anden Side fremhæve, at der er Mangler ved den nuværende Ordning, saa er det Noget, som Alle indrømme. Jeg har i det Mindste ikke hørt Andet sige, end at det Nuværende ikke er godt, at vi maa forandre det. Vi maa paa den ene Side se at gjøre det mere alvorligt — thi det er dog ikke Meningen, naar vi have en Bestemmelse, at den skal være til Spot, at den skal være indrettet til at brydes — og paa den anden Side, hvis Bestemmelserne i visse Henseender ere for haarde, saa lader os undersøge, i hvilke Retninger de ere for haarde, og lader os faae dem ændrede. At der er Forhold at omandre samtidig med, at vi bevare Børnenes Forpligtelse til at blive underviste, derom forekommer det mig, at den store Flersidighed vanskelig kan Andet end være enig. Saa er der ogsaa den udvidede Skolegang. Heller ikke om selve denne Tanke forekommer der mig at være nogen Uenighed. Der kan være Tvivl, om man ikke skal gaa videre. Det blev af et meget sagtyndigt Medlem (Hjort) igaar fremhævet, at Spørgsmaalet var, om man ikke maatte lade de Smaa have større Frihed om Sommeren og mere fuldstændig Undervisning om Vinteren. Jeg tror, at man ved en klog og forstandig Benyttelse af de billigere Lærerefter, f. Ex. Lærerefter, ved disse Smaaskoler endogsaa maa kunne udvide, hvad der her er antydet, meget betydeligt, ja saa betydeligt, at man maatte derigjennem kunde opnaa den væsentligste Fremgang i Skolevæsenet. Ser jeg videre frem til de følgende Paragrafer, saa træffer jeg Bestemmelser om Haandgjerningskoler, og hvem af os ønsker ikke, at Undervisning i Haandgjerning maa blive et af Fagene i Almuefkolet? Saa kommer Spørgsmaalet om Børnetallet, og ere vi ikke ogsaa her enige om, at der her er Tale om et af de vigtigste Forhold, hvorom vi skulle træffe Bestemmelse? Endvidere er der Fortættelseskolerne. Jeg vil ikke paasta, at den Vej er den eneste rigtige, man kan gaa, og i alt Fald vil jeg ikke paa Forhaand bortkaste den Tanke, jeg har hørt udtale, at man ved Oprettelsen af en tredie Klasse for de ældste Elever, paa samme Tid som man lettede Lærerenes Gjerning ned efter, bedre vilde naae Maalet, slyndt jeg rigtig nok tvivler derom. Jeg vilde helst have begge Dele, ligesom jeg i det Hele er meget fordringsfuld paa disse Omraader, og jeg kan heller ikke være nogen Tvivl om, at det store Flertal her, der holder paa den offentlige Skole, jo ønsker Undervisningen i Skolen mere fuldstændig end nu og saa fuldstændig som mulig. Men ogsaa her er et Punkt, hvor det forekommer mig, at Privatskolens ivrige Venner ikke ere ganske retfærdige, naar de nemlig synes ligesom at være bange for disse Fortættelseskoler som en Konkurrence med de private høiere Skoler; mig forekommer det — i alt Fald, naar Folk, som benytte dem, og som have Naad til at

betale, ogsaa maa betale passende for Afgangen til dem — saa er det kun en Konkurrence, der kan være gavnlig, og som man ikke i nogen Henseende kan have noget Væsentligt at indvende imod. Saa er der endelig Tilsynet. Hvor er Uenigheden? Hvor er f. Ex. den væsentlige Uenighed mellem det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgtreds og den høitærede Minister? Vil ikke ogsaa det ærede Medlem have indført et Tilsyn af Lagmand, i alt Fald væsentlig af samme Bestaffenhed som Ministeren? Jeg tror, at fornuftigvis maa Enhver, som betragter Skoleforholdene i det Hele, ønske et saadant Tilsyn, hvor meget han end kan være i Tvivl om, af hvilken Bestaffenhed det skal være; thi Ingen kan dog ønske, at Skolelærerne i Modsatning til alle andre Embedsmænd skulle være uden sagtyndigt Tilsyn, hvad enten man nu vil give dette Karakteren af at være mere opmuntrende eller veiledende eller af en anden Karakter. Jeg er enig med det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgtreds i alle de vigtigste Punkter af dem, han fremhævede igaar mod Ministerens Forslag. Jeg er enig i, at Religionsundervisningen i alt Fald for en væsentlig Del bør ud af Skolen, og i, at et verdsligt Tilsyn skal træde i Stedet for det geistlige. Vi have jo allerede før oftere forhandlet den Ting her i Salen og ligeledes privat bragt den paa Tale imellem os, og jeg har en Gang paa et stort Antal Medlemmers Begne her i Thinget havt Leilighed til at forhandle derom med tidligere Kultusministre, i det Mindste en af disse var med os i disse Punkter, og jeg ser Intet, som berettiger til at tro, at man, saafremt man her skulde lægge en overordentlig Vægt paa disse Punkter, ikke skulde have Naad om at faae den høitærede Minister til at være mere enig med os, end han nu er. Uendelig er der Kaldelsesmaaden for Skolelærerne. Vel veed jeg, at det paa en Maade er at indskrænke Kommunernes Ret, naar man vil træffe nogen som helst Forandring i dette Punkt; men en alvorlig Forhandling om dette Spørgsmaal tror jeg dog, man skylder, om ikke Andre saa Skolelærerstandens; thi hvor mange Koster rundt omkring fra kommer der ikke til os fra Landets talrige og dygtige Skolelærerstand, der udtale den største Misfornoielse med de nu gældende Bestemmelser? Jeg siger ikke, at Ministerens Forslag paa dette Punkt er det heldigste. Det, der er kommet frem paa Rosildemødet, og hvorefter Kommunerne ogsaa skulde kunne vælge en Ungre, mod at han saa ikke vil saa høi Gage strax, antyder maasse en heldigere Vej. Jeg for mit Vedkommende ønsker det ganske vist for sandtyndigt, at der kan være Ændringer at træffe i Skolelærerstandens Interesse, og i ethvert Tilfælde mener jeg, at det er vor Pligt, om ikke af anden Grund saa, som sagt, paa Grund af de Anskuelser, der komme til orde hos en stor Del af den talrige Skolelærerstand, ogsaa at underkaste dette Punkt af Loven